

FACTSHEETS VITALE SECTOREN

Onderwerp	Chemische industrie
1. Inleiding	<p>De chemische sector in Nederland bestaat uit enkele duizenden bedrijven die zich richten op vervaardiging, distributie, vervoer en verwerking van chemieproducten. De chemie sector is uitermate divers en de producten van de sector raken alle aspecten van de moderne samenleving. De chemische industrie is na de voedings- en genotmiddelenindustrie de grootste bedrijfstak in Nederland. De sector is goed voor een omzet van circa € 50 miljard en is binnen de Nederlandse industrie verantwoordelijk voor circa 10% van de werkgelegenheid, 15% van de productie, 20% van de export, 25% van de investeringen en 25% van de onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.</p> <p>Veel chemische stoffen kunnen bij oneigenlijk gebruik schade toebrengen aan gezondheid en milieu. De sector besteedt derhalve veel aandacht aan veiligheid bij productie, opslag en gebruik. De chemie sector vormt een mogelijk doelwit voor terrorisme en chemieproducten kunnen worden gebruikt als middel bij een terroristische aanslag. De chemische industrie is om die reden aangemerkt als vitale sector in Nederland.</p> <p>Chemiebedrijven beschikken over managementsystemen die weerstand bieden tegen mogelijke moedwillige verstoring. De olie en (petro)chemische industrie zal begin 2008 met de overheid een convenant sluiten dat zal leiden tot sectorbrede versterking van de security management systemen van de bedrijven met het hoogste potentiële risico voor de omgeving. Tevens voorziet het convenant in aansluiting op het alerteringssysteem van de NCTb zodat het beschermingsniveau bij verhoogde dreiging kan worden opgeschaald. De kunstmest sector heeft in 2007 met de overheid een convenant gesloten over het beschermingsniveau in de waardeketen voor ammoniumnitraat. In Europese context wordt gekeken naar verdergaande ketenbeheersing voor chemieproducten die kunnen dienen als precursor voor de vervaardiging van explosieven.</p>
2. Visie van de sector	<p>De veiligheid in de chemie sector bevindt zich op hoog niveau. De sector werkt continue aan verdere verbetering. Veiligheidsprogramma's, risicoanalyse, het delen van best practices, het leren van incidenten en ongevallen etc zijn de instrumenten die de sector inzet. Security wordt in hoog tempo geïntegreerd in het veiligheidsmanagement van de bedrijven. Adequate uitwisseling van informatie tussen overheid en bedrijfsleven is hierbij essentieel.</p>

3. Doelstellingen	De primaire doelstelling van de sector is om de nieuwe initiatieven die recent in gang zijn gezet zo snel mogelijk volledig te integreren in de bedrijfsvoering. Maatregelen dienen hierbij kosteneffectief te zijn en te leiden tot daadwerkelijke verhoging van het beschermingsniveau.
4. Prioriteiten	Nieuwe initiatieven zoals het convenant, ketenbeheersing voor precursors en het alerteringssysteem.
5. Uitdagingen	Het internationale en diverse karakter van de chemische industrie brengt met zich mee dat de sector zich gesteld ziet voor een uitermate complexe uitdaging op een groot aantal vlakken met een hoge mate van risicovariëteit en in samenhang met andere sectoren. Chemieproducten worden immers gebruikt tot in de haarvaten van de samenleving.
6. Afhankelijkheden	De chemische industrie is in hoge mate afhankelijk van andere sectoren voor de continuïteit van de bedrijvigheid. Belangrijke sectoren zijn de Energiesector, de Oliesector voor de levering van grondstoffen, de (internationale) Transportsector, de sector Telecommunicatie/ICT en de sector Openbare Orde en Veiligheid. Tevens is er een belangrijke onderlinge afhankelijkheid van bedrijven binnen de sector. Anderzijds is vrijwel de gehele Nederlandse economie afhankelijk van de producten van de chemische industrie. Gezien de nationale spreiding van locaties en het internationale karakter van de sector zal echter bij uitval van een beperkt deel van de chemische industrie in Nederland de afhankelijkheid goeddeels kunnen worden ondervangen vanuit ander regio's en landen.

7. Overzicht van de partners binnen de sector	Overzicht van de nationale partners binnen de sector <ul style="list-style-type: none">- VNCI- VFIG- NEA- VKP- NRK- FENELAB- NCV- NEFYTO- NEFARMA- NVZ- VHCP- VOTOB- PlasticsEurope Nederland- VVVF
--	--

Onderwerp	Openbaar Bestuur
1. Inleiding	Bij grootschalige calamiteiten heeft de overheid – in casu het openbaar bestuur – de integrale zorg voor de openbare orde en veiligheid. De effecten van een verstoring in een willekeurige vitale sector raken daarmee per definitie aan de verantwoordelijkheid van het openbaar bestuur.
2. Visie van de sector	<ul style="list-style-type: none"> - het beschermen van de continuïteit van besluitvorming tijdens de respons op en herstel na uitval van vitale infrastructuur - het beschermen van de communicatiemiddelen voor de noodzakelijke informatie-uitwisseling tijdens (de dreiging van) ernstige calamiteiten tussen overheden en voor communicatie naar de bevolking.
3. Doelstellingen	<p>De overheid ondersteunt eigenaren en beheerders van vitale sectoren zoveel mogelijk bij het nemen van hun verantwoordelijkheid, o.a. door het:</p> <ul style="list-style-type: none"> - schetsen van duidelijke kaders - (laten) genereren, ontwikkelen en aanreiken van kennis en informatie - beschermen van deze vitale producten en diensten <p>In dit verband dienen de decentrale overheden hun verantwoordelijkheid te nemen waar het gaat om de bescherming van de openbare orde en veiligheid in relatie tot de vitale producten en diensten (o.a. door het opnemen van de belangen van vitale infrastructuur in regionale beleidsplannen en crisisplannen).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een systeem voor noodcommunicatie (in geval van uitval van de reguliere telecommunicatievoorzieningen) als opvolger van het Nationaal Noodnet. - Een systeem voor noodcommunicatie (in geval van uitval van de reguliere telecommunicatievoorzieningen) als opvolger van het Nationaal Noodnet. - De communicatiemogelijkheden tussen overheid en burgers zullen verder worden uitgebreid o.a in de vorm van de structurele inzet van de lokale omroepen en de mogelijke invoering van 'Cell broadcasting'

4. Prioriteiten	<p><i>Zelfredzaamheid van organisaties en personen</i></p> <p>Kwetsbare locaties (onder andere ziekenhuizen, bejaardenhuizen, gevangenis) richten zich bij schaarstevraagstukken op veiligheidsgebied (energie, drinkwater, communicatie) binnen afzienbare tijd op het openbaar bestuur. Het openbaar bestuur heeft noch de middelen, noch de expertise om op zeer korte termijn adequate voorzieningen te treffen. Dit betekent dat bij organisaties en personen/burgers bewustwording moet plaatsvinden, namelijk dat zij ook een eigen verantwoordelijkheid hebben in crisissituaties (zie www.crisis.nl).</p>
5. Uitdagingen	<p>In het samenspel met andere sectoren heeft het openbaar bestuur zowel een afhankelijke als een bepalende functie. Deze situatie vloeit voort uit de scheiding tussen bestuurlijke bevoegdheden en inhoudelijke deskundigheid.</p> <p>Enerzijds is de sector Openbaar Bestuur voor besluitvorming en het proces en inhoud van de communicatie met de bevolking hoofdzakelijk afhankelijk van inhoudelijke informatie, adviezen en logistieke ondersteuning vanuit andere sectoren. Deze afhankelijkheid geldt met name de sectoren energie, telecom, drinkwater en OOV.</p>
6. Afhankelijkheden	<p>Anderzijds heeft het openbaar bestuur in veel gevallen een bepalende functie op basis van (nood-)wet- en regelgeving. In (dreigende) crisissituaties van lokale, regionale en nationale omvang zullen andere vitale sectoren in veel gevallen een beroep (moeten) doen op het openbaar bestuur voor cruciale beslissingen.</p>
7. Overzicht van de partners binnen de sector	<ul style="list-style-type: none"> - Centrale overheden - Decentrale overheden - Veiligheidsregio's - OOV-diensten

Onderwerp	Financiën
<p>1. Inleiding</p>	<p>In de financiële sector worden het betalings- en effectenverkeer gezien als vitaal. Vitale diensten zijn onder meer het topgirale betalingsverkeer (betalingsverkeer tussen banken), het massaal girale betalingsverkeer, het toonbankbetalingsverkeer en het effectenverkeer.</p> <p>De belangrijkste spelers vormen samen de financiële kerninfrastructuur. De ABN AMRO Bank, ING Bank / Postbank, Rabobank, Fortis en SNS zijn de grootste banken die als onderdeel van de financiële kerninfrastructuur worden gezien. Naast de banken is ook een aantal operators onderdeel van deze financiële kerninfrastructuur, te weten: Equens Nederland, DNB, NYSE Euronext Amsterdam, LCH.Clearnet en Euroclear Nederland.</p> <p>Het betalings- en effectenverkeer vormt een cruciale schakel in het economische verkeer, zowel nationaal als grensoverschrijdend. Wanneer dit vitale onderdeel van de financiële sector geheel of gedeeltelijk uitvalt – zelfs voor een beperkte periode - kunnen de financieel-economische en/of maatschappelijke gevolgen vrij snel oplopen.</p> <p>Om een inschatting te geven van de omvang c.q. het relatieve belang van het betalings- en effectenverkeer alsook de financiële sector als geheel volgen hier enige gegevens over betalingsverkeer transactie in Nederland (cijfers over 2006; basis DNB Statistisch bulletin juni 2007).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aantal laagwaardige (retail) girale betalingen: circa 2.5 miljard - Aantal hoogwaardige girale betalingen (topgiraal en grensoverschrijdend): circa 20 miljoen - Aantal transacties op betaalautomaten: circa 1.5 miljard - Aantal transacties op geldautomaten: circa 0.5 miljard <p>De financiële sector heeft diverse bankoverschrijdende crisisorganisaties operationeel op verschillende terreinen en vooral gericht op het betalings- en effectenverkeer. Deze organisaties beginnen op bankniveau, escaleren naar productniveau en komen uiteindelijk sectorbreed bijeen bij De Nederlandsche Bank.</p> <p>De financiële sector heeft input geleverd aan het project “Bescherming Vitale Infrastructuren” en is in aansluiting daarop sinds 2006 aangesloten op het Alerteringsysteem Terrorismebestrijding (ATb).</p>

<p>2. Visie van de sector</p>	<p>De financiële dienstverlening is voor een groot deel gebaseerd op het vertrouwen dat partijen hebben in de financiële sector. De banken zijn zich hiervan zeer bewust. Om dit vertrouwen te handhaven dient de integriteit van verwerking hoog te zijn, ook de continuïteit van dienstverlening is in dit kader van groot belang.</p> <p>Onder voorzitterschap van het ministerie van Financiën is door de financiële sector een analyse gemaakt van de verschillende kwetsbaarheden van de vitale onderdelen van de financiële sector. Uit de analyse is gebleken dat binnen de financiële sector sprake is van een hoog risicobewustzijn. Er wordt serieus werk gemaakt van continuïteitsbeleid. Financiële instellingen hebben verschillende technische en organisatorische maatregelen genomen waaronder uitwijk- en backupmaatregelen en business continuityplannen en – strategie, om de continuïteit te borgen.</p> <p>Business continuïteit wordt op verschillende niveaus geregeld.</p> <p>Om de continuïteit en veiligheid van het betalingsverkeer bij crisissituaties zoveel mogelijk te garanderen, is een aantal principes van toepassing:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Binnen de eigen bank <p>Iedere instelling heeft technische en organisatorische maatregelen genomen om de voortzetting van de eigen bedrijfsactiviteiten zoveel mogelijk te garanderen en is zelf verantwoordelijk voor de eigen systemen en producten. Naast het nemen van business continuity maatregelen worden ook uitwijksystemen periodiek getest.</p> - Interbancaire crisisteam <p>Er bestaan interbancaire crisisteam, waar in geval van grootschalige incidenten interbancaire afstemming plaatsvindt. Dit betreft de interbancaire afhandeling van incidenten die slechts de sector treffen. De interbancaire crisisteam betreffen primair betalingsverkeer-onderwerpen.</p> - Escalatiecommissie en escalatiescenario's <p>Onder leiding van DNB zijn in aanvulling op de maatregelen van individuele instellingen noodscenario's voor de Nederlandse betalingsinfrastructuur opgesteld en is een communicatiestructuur afgesproken om de werking van de interbancaire systemen in crisissituaties zo goed mogelijk te kunnen continueren. In de contingency-maatregelen zijn maatregelen begrepen die eventuele uitwijk en herstel regelen.</p> <p>Deze maatregelen kunnen in rampscenario's worden toegepast.</p>
--------------------------------------	---

	<p>- Grensoverschrijdend</p> <p>De maatregelen betreffen de nationale kerninfrastructuur. Voor rampen met internationale gevolgen zal de coördinatie daar waar nodig voor de eurozone voornamelijk via de ECB verlopen. Zij zal daar waar nodig contact onderhouden met andere internationale organen).</p>
3. Doelstellingen	De financiële sector zelf besteedt veel aandacht aan business continuity. Belangrijk voor de financiële sector is het onderwerp “vertrouwen”. Eén van de aspecten daarvan is dat partijen verwachten dat financiële dienstverlening beschikbaar is.
4. Prioriteiten	Uit een in het kader van vitaal uitgevoerde kwetsbaarheidanalyse blijkt een sterke afhankelijkheid voor de financiële sector van diensten en producten in de vitale sectoren energie en telecom. Om die reden is door het ministerie van Financiën in samenwerking met DNB en het ministerie van Economische Zaken eind 2005 een scenariodag georganiseerd. Deze eerste actie heeft geleid tot een aantal vervolgoverleggen, zowel in het kader van alertering als in het kader van het SOVI .
5. Uitdagingen	Banken blijven continue aandacht besteden aan het onderwerp business continuity. De binnen de banken bestaande Business Continuity Management afdelingen spelen hierin een centrale rol. Ook interbancair blijft het onderwerp in de aandacht. Het interbancaire overleg wordt gecoördineerd vanuit DNB. Verdere uitdaging zien de banken in het reduceren van de afhankelijkheden van andere sectoren. Dit betreft zowel preventieve maatregelen als betere (communicatie)structuren in het geval van een optredende crisis.
6. Afhankelijkheden	De financiële sector maakt veel gebruik van IT om zijn dienstverlening te ondersteunen. Traditioneel zijn de afhankelijkheden dan ook groot met sectoren als telecom (vast, mobiel en Internet) en energie. Ook zijn er afhankelijkheden van minder voor de handliggende sectoren als water en transport. Bij deze laatste is dat dan vooral de bereikbaarheid voor het eigen personeel van de bankgebouwen. Dat betreft zowel wegen als openbaar vervoer.
7. Overzicht van de partners binnen de sector	Partijen die de vitale infrastructuur voor de financiële sector vormen, zijn de grote banken en een aantal partijen die een operator rol hebben in de financiële sector. De banken die onderdeel vormen zijn (stand per 1 oktober 2008): ABN AMRO Bank, ING Bank / Postbank, Rabobank, Fortis en SNS. De volgende operators zijn ook onderdeel van de financiële kerninfrastructuur: Equens, DNB, NYSE Euronext Amsterdam, LCH.Clearent en Euroclear Nederland.

Onderwerp	Openbare Orde en Veiligheid
1. Inleiding	De primaire taak van de OOV-sector (brandweer, politie en geneeskundige hulpverlening en waar nodig ondersteuning door Defensie) is het handhaven van de openbare orde, het verlenen van hulp in noodsituaties en het zorgdragen voor de veiligheid in Nederland.
2. Visie van de sector	Geïntegreerde aanpak van veiligheid (security en safety) door middel van het inrichten van veiligheidsregio's.
3. Doelstellingen	Continuïteit van de hulpverlening (zie uitdagingen)
4. Prioriteiten	De bescherming van vitale objecten/processen. Om die reden zal de Nationale overheid de bestuurlijk verantwoordelijken van eenduidige informatie voorzien over vitale objecten, zodat de OOV-diensten hun taken op een zo goed mogelijke manier kunnen uitvoeren (in samenwerking met eigenaren van vitale objecten).
5. Uitdagingen	Grootschalige en langdurige uitval van de sector of delen daarvan kan leiden tot ontwrichting van de Nederlandse samenleving. Alternatieven voor de OOV-diensten zijn beperkt beschikbaar. De sector dient derhalve zodanige maatregelen te treffen dat de continuïteit gegarandeerd blijft. Met name geldt dit bij grootschalige overstromingen (zie afhankelijkheden - Keren en beheren)
6. Afhankelijkheden	<ul style="list-style-type: none"> - Drinkwater Bij grootschalige uitval van de drinkwatervoorziening is speciale aandacht nodig om OOV-personeel tijdens de hulpverlening van voldoende drinkwater te voorzien. - Energie De afhankelijkheid van de elektriciteitsvoorziening voor de meldkamers van de OOV-diensten is gering door de aanwezigheid van noodstroomaggregaten of no-break installaties. Voor C2000 geldt dat bij langdurige uitval van de energievoorziening over een relatief groot gebied kan leiden tot communicatieproblemen met de operationele eenheden omdat niet voor alle basisstations de beschikking is over noodstroomaggregaten. Deze noodstroomapparatuur en het materieel (voertuigen en hulpgereedschap) is afhankelijk van een ongestoorde brandstofvoorziening. Bij langdurige uitval dient de toelevering van brandstof gegarandeerd te zijn. - Gezondheidszorg Op het terrein van de gezondheidszorg bestaat het risico van een pandemie waardoor ook het personeel van de OOV-diensten wordt getroffen en niet inzetbaar is, terwijl de hulpvraag onder die omstandigheden toeneemt.

	<ul style="list-style-type: none"> - Telecom De afhankelijkheid van private telefonieoperators is door de invoering van het C2000-systeem sterk verminderd. Daarnaast zijn binnen de OOV-sector noodprocedures voorhanden (onder andere spreidingsplannen personeel) om bij uitval van belangrijke delen van de communicatievoorzieningen de operationele inzet te kunnen voortzetten. - Keren en beheren Wanneer grote delen van Nederland onder water komen te staan zullen de zich binnen deze gebieden bevindende meldkamers en C2000-basisstations uitvallen omdat nagenoeg alle voorzieningen op maaiveldniveau zijn gesitueerd. - Openbaar Bestuur Voor het functioneren van de OOV-sector is de aansturing door het Openbaar Bestuur (OB) van belang. Uitval van deze sector zal echter het functioneren van de OOV-sector op zich niet ernstig belemmeren. Op den duur zal het gebrek aan aansturing zich echter laten gelden.
<p>7. Overzicht van de partners binnen de sector</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Veiligheidsregio's - Waterschappen

Onderwerp	Energie – Elektriciteit
1. Inleiding	De sector elektriciteit omvat de productie, het transport en de distributie van elektrische energie voor heel Nederland. Elektrische energie wordt decentraal opgewekt in elektriciteitscentrales en andere vormen van opwekking zoals windenergie, waterkracht en biomassa en getransporteerd over hoogspanningsnetten en gedistribueerd naar de afnemers. Het opgesteld productievermogen is ongeveer 16.000 MW, de import-/exportcapaciteit is 4300 MW. Het Nederlandse hoogspanningsnet, dat beheert wordt door TenneT, bestaat uit ruim 9000 kilometer hoogspanningsverbindingen, zowel bovengronds als ondergronds en een 270-tal hoogspanningstations. Het landelijke hoogspanningsnet is op zes plaatsen, waaronder de 400kV gelijkspanningsverbinding met Noorwegen. verbonden met het Europese hoogspanningsnet. TenneT is door de Energiekamer aangewezen als Transmission System Operator (TSO) en bewaakt de betrouwbaarheid en de continuïteit van de Nederlandse elektriciteitsvoorziening. De regionale netbeheerders zorgen onder meer voor het distributie van elektriciteit naar de afnemers, het onderhoud van hun netten en het verhelpen van eventuele storingen.
2. Visie van de sector	De sector streeft op zo effectief en efficiënt mogelijk wijze naar hoge continuïteit van levering en kwaliteit van alle producten en diensten aan klanten. De elektriciteitssector is aan te spreken op het 'Goed huisvaderschap', d.w.z. een werkwijze die het beveiligingsniveau waarborgt, dat noodzakelijk is om “voor de hand liggende” incidenten te voorkomen dan wel te beheersen. Alle netbeheerders onderschrijven deze definitie. Onder goed huisvaderschap wordt niet verstaan terrorisme, gewelddadig activisme met moedwillige verstoring en grof geweld. Dit laatste is een verantwoordelijkheid van alle belanghebbenden gezamenlijk. Aanvullend op 'Goed huisvaderschap' is de sector is aangesloten op het Alerteringssysteem en hanteert een set van opschalingsmaatregelen ter bescherming van haar meest vitale processen en locaties..
3. Doelstellingen	Binnen de kaders van wet- en regelgeving en rolverdeling tussen netbeheerders en productie- en leveringsbedrijven de elektriciteits- voorziening van Nederland handhaven en verder ontwikkelen van de geliberaliseerde energiemarkt. In het kader van maatschappelijke veiligheid onder alle omstandigheden handhaven van de leveringszekerheid (100% garantie is moeilijk te geven), veiligheid van personeel en burgers en het zo spoedig mogelijk herstellen van de levering bij uitval of storing.

4. Prioriteiten	<ul style="list-style-type: none"> - liberalisering energiemarkt: splitsing van productie- en netbedrijven - het realiseren van één landelijk transportnet voor 110kV en hoger - leveringszekerheid, veiligheid en beveiliging van de infrastructuur - inpassing van duurzame productie van energie - uitbreiding van de infrastructuur voor energiebehoefte op de korte en lange termijn - verkrijgen van vergunningen voor leggen kabels, bouwen bovengrondse lijnen en bouwen hoogspanningstations
5. Afhankelijkheden	<p>De opwekking, transport en distributie van elektriciteit is een real-time proces dat continu moet plaatsvinden in balans met de elektriciteitsvraag. Kolen, gas en in mindere mate biomassa en wind zijn nodig voor de opwekking van elektrische energie. ICT- infrastructuur is nodig voor netwerkooperaties en energieleveringen. Koppeling van het hoogspanningsnet met het buitenland zijn noodzakelijk voor import en export van elektriciteit en balanshandhaving. Alle andere sectoren zijn weer in hoge mate afhankelijk van elektriciteit.</p>
6. Overzicht van de partners binnen de sector	<ul style="list-style-type: none"> - energieproductie-/leveringsbedrijven - hoogspanningsnetten: TenneT, buitenlandse TSO's - middenspanningsnetten: regionale netbedrijven - laagspanningsnetten: regionale netbedrijven - direct aangesloten afnemers met eigen energienetten

Elektrontransportnet Terna (TSO B.V.)
 (Electricity transport network Terna (TSO B.V.))

- 330 kV stations (power grids) (working label) (not taken over from Enxelis)
- 230 kV stations (power grids) (working label) (not taken over from Enxelis)
- 110 kV stations (power grids) (working label) (not taken over from Enxelis)
- project 100 kV (available to Enxelis)
- project 60 kV (available to Enxelis)
- project 330 kV (working) (not taken over from Enxelis)
- project 230 kV (not working) (not taken over from Enxelis)
- project 110 kV (not working) (not taken over from Enxelis)

Overeenkomsten (agreements)

- agreements to operate (state of the) substations
- agreements to operate (working) (not taken over)
- agreements to operate (not working) (not taken over)

Elektrontransportnet regionale netbeheerders
 (Electricity transport network of regional operators)

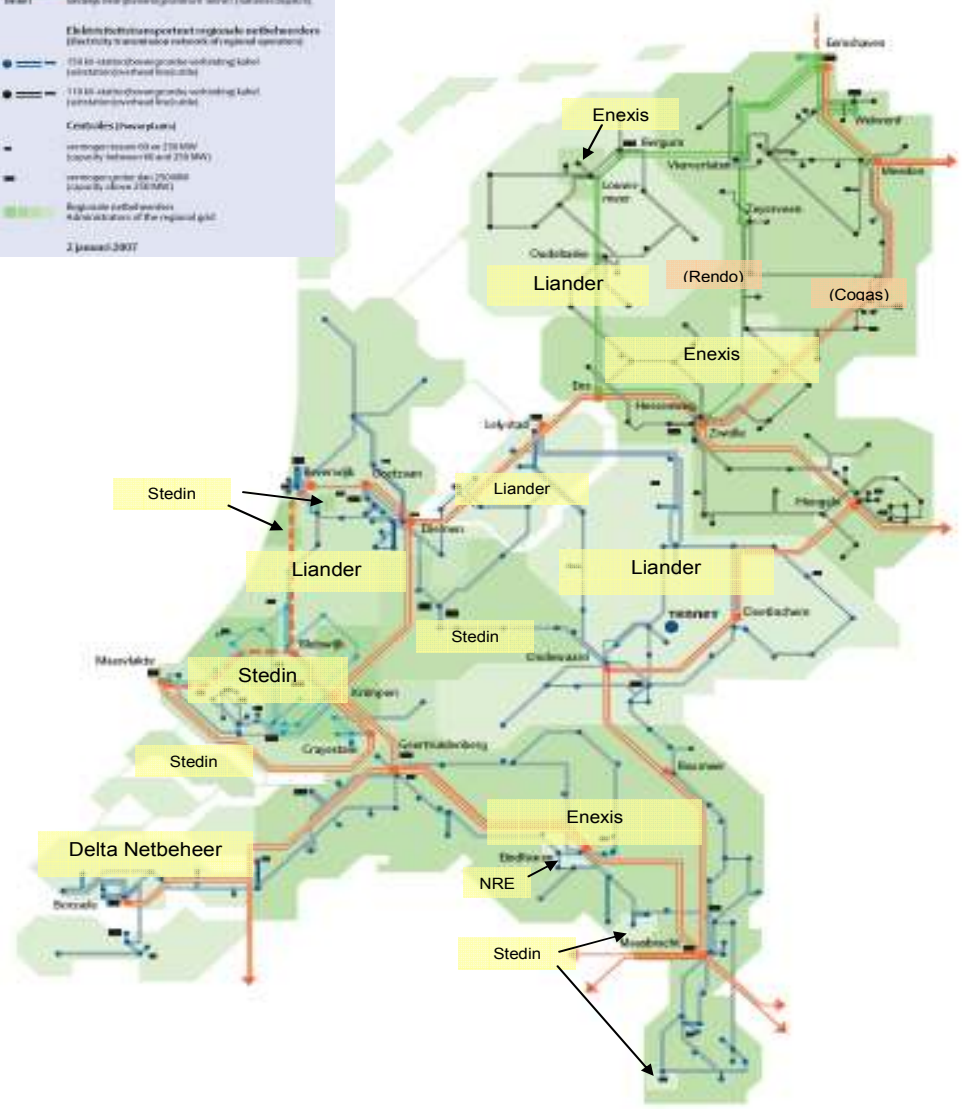
- TSO stations (power grids) (working label) (not taken over from Enxelis)
- TSO stations (power grids) (working label) (not taken over from Enxelis)

Controles (overlays)

- overlays from 0.1 to 230 kV (operational between 0.1 and 230 kV)
- overlays from 0.1 to 230 kV (operational below 230 kV)

Reguleerder (operator)
 Administrators of the regional grid

2 januari 2007

Onderwerp	Energie-Gas
1. Inleiding	<p>De sector productie en transport van aardgas maakt gebruik van een omvangrijke infrastructuur die vitaal is voor de Nederlandse samenleving en economie.</p> <p>Aardgas is een belangrijke energiebron in Nederland. Circa 50% van de Nederlandse energie vraag wordt voorzien door aardgas. Nederland beschikt, met vele productielocaties en circa 13 duizend kilometer hogedruk gastransportleidingen, over een zeer dichte gasinfrastructuur. Gasunie is eigenaar van het landelijke ‘hoge druk’-net van aardgas welke gevoed worden door ‘hoge druk’-leidingen van gas producenten in Nederland en buitenlandse leveranciers.</p> <p>Voorzieningssystemen in Nederland verwerken jaarlijks bijna 100 miljard m³ aardgas. De borging van de leverings- en voorzieningszekerheid en de rol van de infrastructuur daarin staan centraal. Daartoe is een continu proces van onderhoud en ontwikkeling gaande: onder andere renovatie en uitbreiding van het ‘hoge druk’-gastransportnetwerk, ondergrondse gasopslag en de ontwikkeling van internationale verbindingen.</p>
2. Visie van de sector	<p>Veiligheid heeft topprioriteit in de gasector. Het beleid is gericht op het waarborgen van betrouwbare ongestoorde productie en transport van aardgas en op het voorkomen van veiligheidsrisico's. Preventie is hierbij het sleutelwoord.</p>
3. Doelstellingen	<p>Veilige en betrouwbare aardgasvoorziening in Nederland en Europa nu en in de toekomst. Efficiënt, winstgevend en duurzaam. De gasindustrie levert een bijdrage aan de transitie naar een duurzame energievoorziening. De gasindustrie stelt hoge eisen aan Veiligheid Gezondheid en Milieu zodat medewerkers, derden en het milieu worden beschermd: ‘licence to operate’.</p>
4. Prioriteiten	<p>Transport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Operational excellence: de bestaande infrastructuur uitstekend beheren - Voldoende capaciteit in en toegang tot Nederland opbouwen: uitbreiden en aanpassen - Aantrekken nieuwe gasstromen naar Noordwest-Europa: aansluiting realiseren bij gasbronnen van morgen.
5. Uitdagingen	<p>Voorzien in de toenemende behoefte aan aardgas, bij afnemende capaciteit van het Groningen-veld, zal het transportnet uitgebreid en aangepast (gasrotonde) worden en middels de uitvoering van het kleine velden beleid het zoeken en exploiteren van nieuwe gasvelden worden ondersteund.</p> <p>Dit moet gerealiseerd worden terwijl er tegelijkertijd rekening gehouden moet worden met veiligheid, duurzaamheid, ruimtelijke ordening, en rentabiliteit.</p>

6. Afhankelijkheden	Aardgas is een basisvoorziening in Nederland en is zeer nauw verbonden met de elektriciteitsvoorziening. Maar ook sectoren als industrie, gezondheid en economie zijn sterk afhankelijk van aardgas. Vrijwel alle huishoudens zijn voor hun warmtevoorziening afhankelijk van aardgas. Mocht er onverhoopt een incident plaatsvinden dat de gasvoorziening bedreigt dan is, naast de eigen veiligheidsprocedures van de gas producenten and transporteurs, afstemming en samenwerking met overheid en hulpverleningsdiensten van cruciaal belang.
7. Overzicht van de partners binnen de sector	Productie en transport maken onderdeel uit van de energieketen van aardgas. Het gaat om een ketenproces: <ul style="list-style-type: none"> - exploratie van nieuwe bronnen, winning, behandeling (NAM, Total, Wintershall, GdF etc) - handel (GasTerra, Essent, Nuon, APX, TTF etc.) - transport (Gasunie/ Gas Transport Services) - distributie (regionale netwerkbedrijven: Continuon, Essent Netwerk et cetera)

Onderwerp	Drinkwater
1. Inleiding	<p>Drinkwater is van levensbelang voor de samenleving. Niet alleen verbruikt de gemiddelde Nederlander ongeveer 124 liter water per dag, ook de industrie, brandweer en landbouw zijn sterk afhankelijk van de continuïteit van de drinkwatervoorziening. De ‘vitale’ doeleinden waarvoor drinkwater wordt gebruikt zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burgers: drinkwater, voedselbereiding, douchen, huishoudelijke doelen en sanitair - Industrie: grondstof en proceswater - Brandweer: bluswater - Landbouw: consumptiewater voor het vee <p>Nederland telt momenteel 10 drinkwaterbedrijven.</p> <p>De Vereniging van Waterbedrijven in Nederland (Vewin) vertegenwoordigt de belangen en het beleid van de gezamenlijke drinkwaterbedrijven.</p>
2. Visie van de sector	<p>Vanuit haar wettelijke taak om continue drinkwater te leveren van een goede kwaliteit besteedde de drinkwatersector voor de aanslagen in 2001 reeds zeer veel aandacht aan het veiligstellen van de drinkwaterkwaliteit en de continuïteit van haar levering. Dit om het effect van de vervuiling van bronnen, natuurrampen en technische problemen op te kunnen vangen met een minimum aan verstoringen. Direct na de aanslagen in 2001 heeft de drinkwatersector ook de beveiliging tegen doelbewust, menselijk handelen met het doel de maatschappij te ontwrichten voortvarend opgepakt. In dat kader heeft de sector een basisniveau van beveiliging afgesproken.</p> <p>Dit “GoedHuisVaderschap” is op basis van een nauwe samenwerking tussen de drinkwatersector, het ministerie van VROM en de AIVD tot stand gekomen. De regionale VROM-inspecteur controleert de drinkwaterbedrijven op het naleven van hun verplichtingen. Naast het GoedHuisVaderschap kent de drinkwatersector in het kader van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding voor de drie niveaus van dreiging (licht, matig, hoog) een set van opschalingsmaatregelen die ten tijde van een dreiging zullen worden uitgevoerd.</p>

3. Doelstellingen	Het waarborgen van een continue levering van kwalitatief goed drinkwater.
4. Prioriteiten	<ul style="list-style-type: none"> - In samenwerking met de VROM-Inspectie wordt gewerkt aan de oprichting van de Eenheid Planning en Advies-drinkwater (EPA-d). Het doel van EPA-d is het leveren van een integraal advies over te nemen maatregelen ten tijde van een drinkwaterincident. Door de bundeling van een groot aantal kennis- en adviescentra zullen tegenstrijdige wetenschappelijke adviezen worden voorkomen - Implementatie van C2000 bij de drinkwaterbedrijven zodat zij ten tijde van crisis zowel onderling als met hulpverleningsdiensten kunnen (blijven) communiceren. - Verbetering van de betrokkenheid van en afstemming met drinkwaterbedrijven op lokaal en regionaal niveau. Voor een adequate crisispreparatie t.a.v. de drinkwatervoorziening is directe betrokkenheid van de drinkwaterbedrijven bij beleid, planvorming en besluitvorming van de regionale overheden noodzaak. Drinkwaterbedrijven en andere vitale infrastructuur zijn veelal bovenregionaal georganiseerd. Ook de veiligheidsregio's - die het hart vormen van de coördinatie van de crisisorganisatie op regionaal niveau - dienen daarom de vitale infrastructuur nauw bij het eigen beleid, planvorming en besluitvorming te betrekken. - Uitwerking van de praktische uitvoerbaarheid van de levering van Nooddrinkwater op grote schaal.
5. Uitdagingen	<ul style="list-style-type: none"> - In het geval van een grote calamiteit is het belangrijk dat de opschaling binnen het drinkwaterbedrijf naadloos aansluit op die van de veiligheidsregio's (politie, GHOR en brandweer) en het duidelijk is wie in welke situatie regie voert. Gezamenlijke besluitvorming over de aanpak is dan ook noodzaak. Directe betrokkenheid van de VROM-inspecteur en de directeur van het drinkwaterbedrijf bij de besluitvorming in de veiligheidsstaf en het bestuur van de veiligheidsregio rondom een calamiteit die de drinkwatervoorziening raakt is daarom ook van groot belang. Een goede afstemming in de preparatiefase, regelmatige (multidisciplinaire) oefening van procedures en goed communicerend leiderschap zijn hierbij een voorwaarde. Hierin moet vanuit zowel de regionale overheden als vanuit de drinkwaterbedrijven geïnvesteerd worden. - De ontwikkeling van een early-warning-systeem om vergiftigingen in het water snel te detecteren. - Het up-to-date houden van bouwtechnische- en ICT-maatregelen binnen de sector. - Verhoging van het risicobewustzijn van medewerkers en management van de drinkwaterbedrijven blijft onder permanente aandacht.

6. Afhankelijkheden	<p>Continuïteit van energieleverantie en telecommunicatie zijn van wezenlijk belang voor de drinkwatervoorziening. Een grote calamiteit in die sectoren is eveneens een directe bedreiging voor de drinkwatervoorziening.</p> <p>Daarnaast is de sector voor de inzet van nooddrinkwater en voor levering van (nood)drinkwater aan andere regio's afhankelijk van transportmogelijkheden en openbare orde. Wegen moeten toegankelijk zijn en blijven.</p>
7. Overzicht van de partners binnen de sector	<p>Verschillende instanties houden zich bezig met de zorg voor water. Drinkwaterbedrijven en waterschappen zijn daarvan de meest bekende. Ook ministeries, Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten werken aan water.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drinkwaterbedrijven: levering schoon en betrouwbaar drinkwater - Waterschappen: regionaal waterbeheer en zuivering van afvalwater - Rijkswaterstaat: beheer van de grotere wateren - Provincies: beheer van het grondwater - Gemeenten: riolering <p>Op het gebied van beveiliging en crisispreparatie, heeft de drinkwatersector met een groot aantal partijen te maken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regiopolitie - Veiligheidsregio's - Hulpdiensten - Gemeenten - Ministerie van VROM - Regionale VROM-Inspecteur - Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) - Ministerie van Binnenlandse Zaken <p>Beknopt omschreven hebben de veiligheidsregio, de gemeenten, hulpdiensten de volgende verantwoordelijkheden en taken bij een (dreigende) verstoring van de drinkwatervoorziening:</p>

- Organisatie van de verstrekking, opslag en distributie van nooddrinkwater en noodwater.
Gemeenten dienen als onderdeel van het gemeentelijk rampenplan een deelplan met betrekking tot de voedselvoorziening van de bevolking op te stellen (artikel 13; besluit kwaliteitscriteria planvorming rampenbestrijding). De beschrijving van de organisatie van de verstrekking van nooddrinkwater en noodwater op grotere schaal maakt daar onderdeel van uit. Tevens dient de organisatie van de opslag en distributie van drinkwater hierin te worden beschreven. De belangrijkste taken die de gemeente in dit kader heeft zijn:
 - het aanwijzen van geschikte distributieplaatsen voor nooddrinkwater, het planologisch reserveren en het waarborgen dat deze ook daadwerkelijk in gebruik kunnen worden genomen.
 - het handhaven van de openbare orde en veiligheid rondom de verstrekking van nooddrinkwater.
Dit houdt het waarborgen van een ordelijke distributie van het water in door de distributiepunten te bemannen en, indien nodig, politiebewaking in te zetten en de registratie bij de verdeling van het nooddrinkwater te organiseren.
 - het organiseren van voorlichting aan het publiek indien nooddrinkwater van enige omvang dient te worden ingezet.
- Treffen van maatregelen indien er sprake is van een alertering
De drinkwaterbedrijven zijn aangesloten op het Alerterings-systeem Terrorismebestrijding van de NCTb. Bij een alertering is de inzet van de politiediensten (extra alertheid, surveillance en bewaking) essentieel. Tevens is een goede afstemming van de communicatie naar het publiek en de media tussen de NCTb, VROM, drinkwaterbedrijf en gemeente essentieel.
- Organiseren van een adequate waarschuwing van het drinkwaterbedrijf indien
- Bronnen voor drinkwaterproductie vervuild zijn of bij dreigende overstromingen.
- Om goed te zijn voorbereid op de samenwerking bij (dreigende) verstoorde omstandigheden staat gezamenlijk oefenen met partners hoog op de agenda bij de drinkwaterbedrijven en bij Vewin.

Kenmerken drinkwatersector (afgeronde cijfers)

aantal bedrijven	10
eigendom	publiek
aantal werknemers	5.000
jaarlijkse productie	1.156 miljoen m ³
herkomst	oppervlaktewater 40%, grondwater 60%
aantal pompstations	235
totale lengte leidingen	116.000 km
aantal aansluitingen	7,35 miljoen
gemiddeld verbruik	124 liter pppd

Onderwerp	Keren en Beheren Oppervlaktewater
<p>1. Inleiding</p>	<p>Wat betekent de sector voor Nederland? Het land beschermen tegen overstromingen vanuit de grote rivieren, het IJsselmeer, het Markermeer en de zee, tegen overstromingen vanuit regionale wateren, tegen wateroverlast en watertekorten en tegen grootschalige vervuiling van oppervlaktewater. Dus de zorg voor de aanwezigheid van schoon en voldoende water voor alle gebruikers.</p> <p>Wat is de omvang van de sector? Het gaat om ongeveer 3.600 km primaire waterkeringen, waarvan ongeveer 75% als vitaal wordt aangemerkt op basis van de hiervoor gehanteerde criteria. Om ongeveer 14.000 km regionale waterkeringen, waarvan ongeveer 140 km als vitaal wordt aangemerkt. Ongeveer 10 zeer grote gemalen worden als vitaal aangemerkt. Tot slot wordt het onderdeel ‘waterkwaliteit’ niet als vitaal aangemerkt, ook al zijn andere vitale sectoren wel afhankelijk van de kwaliteit van het oppervlaktewater. De waterkwaliteit zou dan op zeer grote schaal moeten zijn verslechterd. Uiteindelijk heeft een langdurige en grootschalige verslechtering van de kwaliteit van het oppervlaktewater gevolgen voor de volksgezondheid, bijvoorbeeld het ontstaan en de verspreiding van cholera.</p> <p>Welke initiatieven lopen er?</p> <p><i>Doel bij de verschillende stadia:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Proactie: <ul style="list-style-type: none"> - grensoverschrijdende afspraken inzake verlaging van waterstanden in het stroomgebied van de Rijn en de Maas - ex Beleidslijn Ruimte voor de Rivier worden de mogelijke gevolgen van meer water in betere banen geleid door zoveel mogelijk bestaande ruimte te behouden en schade te voorkomen - de watertoets uit de Ruimtelijke Ordeningswetgeving maakt voor de algemene democratie helder welke behoefte aan ruimte er is voor de uitvoering van waterbeheermaatregelen - er wordt veel geïnvesteerd in publiekscommunicatie om de burgers en de bedrijven te informeren over wat wel en wat niet mag bij waterkeringen 2. Preventie <ul style="list-style-type: none"> - wettelijke normering voor primaire waterkeringen ex Wet op de Waterkering. De keringen worden iedere 5 jaar aan die normering en aan andere criteria getoetst.

In het Hoogwaterbeschermings-programma worden de uit de toetsing volgende voorzieningen opgenomen met termijnen waarbinnen die moeten zijn gerealiseerd

- hanteren van verschillende normeringen voor waterkeringen, afhankelijk van de bevolkings-dichtheid en de economische waarde van het achterland in het licht van de klimaatverandering
- uitvoering van rivierverruimende maatregelen
- de belangrijkste kunstwerken hebben noodaggregaten of zijn met de hand te bedienen
- kennismanagementtrajecten om vereiste vakkennis te krijgen en te behouden
- kennis vasthouden omtrent het onderhoud en besturen van specifieke kunstwerken
- beveiliging van kunstwerken (ook rioolwaterzuiveringsinstallaties) tegen vandalisme en terrorisme. Gezien de omvang van deze objecten, hun ligging buiten de bebouwde kom en buiten normale werktijden hun bediening op afstand is een continue bewaking illusoir

3. Preparatie:

- het steeds verder verbeteren van calamiteiten- en bestrijdingsplannen van beheerders
- frequent oefenen, op grond van een functionerend Calamiteiten Zorg Systeem
- het opzetten en onderhouden van de communicatie tussen de waterbeheerders en de algemene calamiteitenorganisatie
- het implementeren en bijhouden van een adequaat Hoogwater Informatie Systeem bij provincies en van geautomatiseerde draaiboeken bij waterschappen in relatie tot de berichtencentra van Rijkswaterstaat
- het beschikken over dijkwachten bij de waterschappen, waarbij het Dijk Inspectie Team van Rijkswaterstaat kan ondersteunen

4. Respons:

- het uitvoeren van noodmaatregelen, inclusief het zo mogelijk compartimenteren van het achterland
- onderzoek naar het bestaan van in onbruik geraakte compartimenteringsdijken en waar nodig daaraan voorzieningen te treffen, opdat die dijken weer hun oorspronkelijke functie kunnen hebben

	<p>5. Nazorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het opvangen van mensen (primair een taak van de algemene kolom) - het uitkeren van schadevergoedingen (indien en voor zover de schade aantoonbaar aan de waterbeheerder is toe te rekenen) - het evalueren van een eerdere hoogwatersituatie.
2. Visie van de sector	<p>De sector heeft als oudste overheid in Nederland reeds eeuwen als primaire taak het land te beschermen tegen overstromingen en tegen droogte. De sector is derhalve al die tijd al ongeveer de veiligheid tegen het water zelve!. De rapporten ‘Waterbeleid voor de 21e eeuw’ (WB21) en ‘Ruimte voor Water’ beschrijven naast het pakket aan technische maatregelen rondom de waterkeringen en de daarbij behorende kunstwerken, een nieuwe visie van rivierverruimende maatregelen. Nederland wordt niet langer beschouwd als maakbaar. We gaan de rivieren en het overige oppervlaktewater, waar dat nodig en mogelijk is, meer ruimte geven. Daarnaast kunnen beheerders geen absolute veiligheid garanderen. Er zal altijd een zeker restrisico blijven bestaan. Keringen kunnen bij een bepaalde waterstand onvoorzien toch bezwijken of te laag blijken en voor overstromingen zorgen. Dit gegeven wordt inmiddels breed geventileerd richting burgers en bedrijfsleven, o.a. via de publiekscampagne ‘Nederland leeft met water’.</p>
3. Doelstellingen	<p>De belangrijkste doelstelling van deze sector (die de maatschappij in haar geheel aangaat) is om het hele stelsel van waterkeringen zodanig op orde te hebben dat overstromingen door extreem hoogwater al dan niet gecombineerd met hevige storm, kan worden voorkomen, dan wel beperkt. Dit betekent uitvoering van vigerende dijkverbeteringsplannen, maar ook (mee)werken aan de uitvoering van de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier. Vervolgens zien de beheerders toe bij hun periodieke schouw en bij de vijfjaarlijkse toetsing of waterkeringen kunnen bezwijken door andere oorzaken. Zij pakken daarnaast direct schade veroorzaakt door een illegale gedraging (handelen zonder ontheffing, dan wel vandalisme of terrorisme), aan door die te (laten) herstellen.</p>
4. Prioriteiten	<p>De beheerders voeren hun dijkverbeteringsprogramma’s uit, reguleren de gedragingen van derden die invloed hebben op de waterkeringen door vergunningverlening, toezicht en handhaving en ze houden periodiek calamiteitenoefeningen. Het kennisniveau van de betrokken medewerkers en van het management wordt bijgehouden en waar nodig verbeterd</p>

<p>5. Uitdagingen</p>	<p>De grootste problemen doen zich voor door de langdurige processen die moeten leiden tot uitvoerbare en onherroepelijke plannen tot verbetering van de waterkering, dan wel tot een rivierverruimende maatregel. De beheerders voorzien hierbij vanuit diverse geledingen van de maatschappij tegenwerking en onwil om gronden af te staan voor de uitvoering.</p> <p>Een probleem van andere aard is de budgettering van de uitvoering van maatregelen om Nederland de komende decennia te beschermen tegen hoogwater. Vanuit welke begrotingen komen de daarvoor benodigde geldstromen? Deze discussie is nog niet afgerond.</p>
<p>6. Afhankelijkheden</p>	<p>De sector (onderdeel gemalen, sluizen en stuwen) is afhankelijk van de vitale sector 'Energie'. De belangrijkste hebben noodvoorzieningen, zodat bij uitval van elektriciteit geen grote problemen zijn te verwachten, althans als de uitval van korte duur is. Deze noodvoorzieningen zijn zelfstandig werkzaam voor een periode van ten minste één week. Gemalen kunnen bij een dergelijke uitval onder verder normale omstandigheden enige dagen zonder stroom, zonder dat dat leidt tot grotere schade. Dit komt mede door de natuurlijke bergingscapaciteit van polders. Bij sluizen en stuwen zal uitsluitend bij samenloop met hoogwater een calamiteuze situatie kunnen ontstaan. Bij hervatting van de elektriciteitsvoorziening zijn gemalen en waterkerende kunstwerken direct weer operationeel. Momenteel stelt de wet (nog) geen normen aan de continuïteit bij uitval van elektriciteit. Een AMvB wordt wel overwogen om hiervoor een voorziening te treffen.</p> <p>Het is niet waarschijnlijk dat alle communicatiemiddelen overal tegelijkertijd uitvallen. Daarom is voor de sector Keren en beheren van oppervlaktewater de afhankelijkheid van de sector 'Telecom' niet vitaal.</p> <p>De sector 'Transport' kan vanwege een scheepvaartongeval zorgen voor een calamiteit in de sector keren en beheren. De kans op een dergelijke gebeurtenis met een vitaal gevolg wordt als zeer klein aangemerkt.</p>
<p>7. Overzicht van de partners binnen de vector</p>	<p>Allereerst de beheerders van de objecten waarom het in deze sector gaat. Dat zijn de 27 waterschappen die wij in Nederland hebben en de verschillende regionale uitvoeringsdiensten van Rijkswaterstaat. Vervolgens zijn het ministerie van Verkeer & Waterstaat en de provincie belast met normering van primaire waterkeringen, respectievelijk regionale keringen en met het toezicht op de uitvoering van maatregelen. Ook gemeenten zijn partner voor wat betreft het de waterbeheerder mogelijk maken de objecten in de sector keren en beheren te realiseren.</p> <p>Vervolgens hebben de beheerders de eigenaren van gronden nodig die onroerende zaken zullen moeten afstaan om de uitvoering van maatregelen mogelijk te maken.</p>

Onderwerp	Telecom / ICT
1. Inleiding	<p>De sector Telecom/ICT omvat de componenten informatietechnologische hardware, software en dienstverlening en de elektronische communicatie-infrastructuur en –dienstverlening. ICT is in Nederland een noodzakelijk onderdeel voor communicatie en essentieel onderdeel geworden van kritische bedrijfsvoering van bedrijven en organisaties. Nederland komt naar voren als een land dat zich op ICT-gebied internationaal goed kan meten. Met name op het gebied van breedband behoort Nederland tot de internationale top. Ook de Nederlandse ICT-bestedingen zijn internationaal gezien hoog.</p> <p>De ICT-sector is mede vanwege zijn innovatieve kracht erg belangrijk voor de Nederlandse economie. Daarom is er veel aan gelegen om deze sector goed te laten draaien. In nationaal en internationaal verband wordt er een groot aantal beleidsinitiatieven ontplooid om de rol van ICT in de maatschappij te vergroten. De ICT-branche is afhankelijk van de algemene economische situatie, hoewel de investeringen in ICT tegenwoordig minder conjunctuurgevoelig zijn dan voorheen. Tijdens de afgelopen periode van groeivertraging (2001–2003) had de sector het moeilijk, maar door de huidige economische opleving is een duidelijke verbetering zichtbaar. Daarbij is het beeld binnen de ICT-sector overigens wel heel wisselend. In de periode 2001–2003 was het met name de telecomsector die het goed bleef doen, ondanks de algemene economische terugval. De ICT-bestedingen in Nederland groeiden in 2007 tot boven 30 miljard euro, waarmee de ICT-sector een belangrijke sector in Nederland is.</p> <p>Door de verwevenheid met communicatie en bedrijfsprocessen is de maatschappij in groeiende mate afhankelijk van telecom/ICT. Naast de mogelijkheden die ICT biedt, stijgt ook het misbruik van ICT via cybercrime. Daarnaast worden door de afhankelijkheid ervan de gevolgen van uitval van telecom/ICT ook groter. Er is daarom een aantal initiatieven gaande om hierop voorbereid te zijn. Voor de continuïteit van de sector telecommunicatie is het Nationaal Continuïteitsoverleg Telecom (NCO-T) bij wet ingesteld. Daarnaast richt de Nationale Infrastructuur Cybercrime (NICC) zich op het samenbrengen van sectoren om informatie te delen op het gebied van cybercrime. Ook het Nationaal Adviescentrum Vitale Infrastructuur zal zich onder andere hierop richten. Daarnaast is een aantal initiatieven ontstaan dat zich richt op de preventie van cybercrime en/of uitval door goede informatiebeveiliging. Dit zijn onder andere het programma Digibewust bij ECP.nl en de projectgroep informatiebeveiliging van ICT-Office.</p>
2. Visie van de sector	<p>Het bevorderen van duurzame economische groei in Nederland, met markten waarin ondernemerszin zich kan ontplooiën en waar iedere ondernemer gelijke kansen heeft, er voor consumenten optimale keuzevrijheid is en vitale publieke belangen goed geborgd zijn. Ingezet wordt op continuïteit van dienstverlening aan</p>

	klanten en indien nodig herstel op diensten die primair voor de veiligheid van belang zijn. Dat gebeurt door te streven naar het in stand houden van de levering van goederen en diensten die van vitaal belang zijn voor de Nederlandse economie en het functioneren van de samenleving en het dagelijks leven.
3. Doelstellingen	Zo hoog mogelijke beschikbaarheid van de geleverde diensten aan alle klanten, inclusief die toepassingen die van maatschappelijk belang zijn. Dit zijn toepassingen ten behoeve van de orde en veiligheid. Hieronder horen onder andere noodoproepen, crisiscommunicatie en het nationaal noodnet. Communicatie middels vaste en mobiele netwerk zijn ook van groot belang. Daarom hoort ook het zo snel mogelijk herstellen van de telecom/ICT in geval van uitval tot de doelstellingen. Om beschikbaarheid te garanderen dienen bedreigingen voor de sector in kaart te zijn gebracht en dienen vitale sectoren die afhankelijk zijn van telecom/ICT zich bewust te zijn van deze afhankelijkheid.
4. Prioriteiten	Business Continuity Management, waaronder continuïteitsnormen, escalatieplannen en uitwerk- en herstelplannen. Het waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening, waar de werking van de maatschappij in geval van communicatie van afhankelijk is. Een andere prioriteit is de rol van ICT in innovatie, waardoor economische schaalvoordelen gerealiseerd kunnen worden en waarmee aan oplossingen wordt gewerkt voor maatschappelijke problemen.
5. Uitdagingen	Bewustwording bij gebruikers in brede zin van de afhankelijkheid van telecom/ICT gaat langzaam. Gebruikers zijn daardoor onvoldoende voorbereid op mogelijk uitval, waardoor in geval van uitval de ontwrichting groter kan zijn. In geval van een calamiteit ligt de uitdaging in het op tijd verstrekken van gegevens aan de overheid voor continuïteitsborging.
6. Afhankelijkheden	<p>Elektriciteit: alle componenten die onderdeel zijn van een infrastructuur of die een dienst ondersteunen, kunnen alleen functioneren als elektriciteit aanwezig is. Een zeer groot deel van de componenten is aangesloten op één of andere vorm van noodstroom, de rest is óf te omvangrijk en vergt dus een te hoge investering in noodstroom óf is niet van vitaal belang.</p> <p>Wateroverlast: bij overstrooming (rivier, zee) komen vele componenten onder water te staan waardoor deze uitvallen, niet alleen in publieke ruimte, maar ook binnen organisaties (de server die in de kelder draait). In de meeste situaties zal daarna alleen vervanging mogelijk zijn, reparatie niet. Dit stelt eisen aan de verkrijgbaarheid en de beschikbare vervangingsbudgetten.</p> <p>OOV: in voorkomende gevallen kan het nodig zijn dat een storing aan een vitaal object of aan een essentiële component van een vitale infrastructuur verholpen moet worden terwijl de locatie in een afgezet gebied ligt vanwege evacuatie, brand, epidemie, e.a.. De betreffende reparatieploeg dient dan toegang te krijgen van</p>

	OOV dienst. Transport: na een calamiteit is transport noodzakelijk om een reparatieploeg op de plek van calamiteit te krijgen dan wel te zorgen voor bereikbaarheid van een fysieke uitwijkplaats.
7. Overzicht van de partners binnen de sector	Aanbieders van telecommunicatie infrastructuur en/of diensten.

Onderwerp	Rechtsorde
<p>1. Inleiding</p>	<p>Het Openbaar Ministerie (vaak afgekort tot OM), ofwel het parket, vertegenwoordigt bij elke rechtbank of hof de belangen van de maatschappij. Het OM is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij wet vastgestelde taken. Daarnaast houdt het OM toezicht op mensen die gedwongen worden opgenomen in een psychiatrische inrichting (de Wet bijzondere opname psychiatrische ziekenhuizen). Traditioneel is het OM de hoogste hoeder van de openbare orde. Naast het OM bestaat de sector Rechtsorde uit de Raad voor de Rechtspraak en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). De Raad voor de Rechtspraak vormt de schakel tussen de minister van Justitie en de gerechten.</p> <p>De Raad heeft als opdracht te bevorderen dat de gerechten hun rechtsprekende taak goed kunnen vervullen. De DJI is een agentschap van het Ministerie van Justitie. In opdracht van dit ministerie verzorgt deze dienst de uitvoering van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen. Daarbij werkt de dienst samen met organisaties in het strafrecht, het jeugdrecht en het vreemdelingenrecht. De DJI beschikt onder meer over gevangenen, huizen van bewaring, jeugdinstellingen, tbs-klinieken, detentiecentra en uitzetcentra.</p> <p>Het OM is een landelijke organisatie met in totaal een honderdtal vestigingen in Nederland. Er zijn 19 arrondissementsparketten en vijf ressortsparketten. Bij het OM werken ongeveer 4000 mensen. Onder hen zijn ongeveer 600 officieren van justitie. De DJI is verdeeld in drie werkmaatschappijen: Gevangeniswezen, Jeugd, TBS en Bijzondere Voorzieningen (o.a. vreemdelingen). Er werken voor DJI in heel Nederland ongeveer 17.000 medewerkers verdeeld over 104 locaties.</p> <p>Lopende initiatieven:</p> <p>Modernisering van het gevangeniswezen</p> <p>Het gevangeniswezen moet beter aansluiten bij ketenpartners, celcapaciteit flexibel in kunnen zetten, en voldoen aan de bezuinigingseisen van het huidige kabinet. Onder de naam Modernisering Gevangeniswezen (MGW) zullen veranderingen stap voor stap worden ingevoerd. MGW is een programma dat een aantal bestaande en nieuwe veranderingen omvat. Zo wordt er al gewerkt aan Terugdringen Recidive en de reorganisatie van de gedetineerdenarbeid. Nieuw zijn ondermeer het onderzoek naar het intensiveren van meerpersoonsgebruik en het verbeteren van de procedure rondom de binnenkomst van gedetineerden in de gevangenis. De plannen zullen tot 2010 stap voor stap worden ingevoerd.</p>
<p>2. Visie van de sector</p>	<p>Wat is de visie van de sector op veiligheid? Zie onder 1.</p>

3. Doelstellingen	<p>Welke doelstellingen streeft de sector na en wat zijn de belangrijkste thema's in relatie tot de maatschappelijke veiligheid?</p> <p>Het Openbaar Ministerie streeft handhaving van de continuïteit van de maatschappij na. Dit wordt gerealiseerd door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opsporing van strafbare feiten - vervolging van strafbare feiten <p>het houden van toezicht op de uitvoering van strafvonnissen.</p>
4. Prioriteiten	<p>Welke onderwerpen/projecten hebben binnen de sector de hoogste prioriteit en waarom?</p> <p>Voor het OM heeft de continuïteit van de rechtsgang de hoogste prioriteit. Daarbij is het OM in belangrijke mate afhankelijk van de DJI. Zonder vervoer komen er immers geen gedetineerden in inrichtingen en bij rechtbanken. Grote stagnaties hebben direct consequenties voor de rechtsgang. Het uitvallen van een rit of een voertuig of enkele voertuigen is lastig maar niet desastreus. Er zijn alternatieven denkbaar.</p> <p>Voor DJI is het goed functioneren van de gemeenschappelijke computervloeren en de daarbij behorende lijnverbindingen voor de informatievoorzieningen en het berichtenverkeer van essentieel belang. Het terrein van de informatiebeveiliging heeft dan ook een zeer hoge prioriteit binnen DJI.</p>
5. Uitdagingen	<p>Welke problemen ziet de sector voor zich om uitvoering aan de doelstellingen en prioriteiten te geven?</p> <p>De grootste bedreiging die de continuïteit van het rechtspreken kan verstoren is de uitschakeling van de rechtelijke macht en/of het gelijktijdig uitvallen van een aantal inrichtingen door bijvoorbeeld pandemie. Daarmee worden de opvangmogelijkheden van gedetineerden zeer moeilijk zonet onmogelijk.</p> <p>Bij een grootschalige verstoring, waarbij een hoofdlocatie/rechtbank in het ongerede is geraakt, kunnen de activiteiten, met operationeel- en juridisch aanvaardbare vertraging, op andere locatie(s) worden voortgezet. In zeer dringende gevallen waarin recht wordt gezocht tijdens bijzondere omstandigheden zoals maatschappelijke ontwrichting, kan doorgaans - mits partijen en hun eventuele juridische vertegenwoordigers aanwezig zijn - uitspraak worden gedaan op een niet formele locatie.</p>
6. Afhankelijkheden	<p>Wat zijn de hoofdlijnen van de afhankelijkheden die de sector kent van andere sectoren en wat is de samenhang daartussen?</p> <p>De rechtspraak is voor haar normale functioneren vooral afhankelijk van de vitale sectoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energie - Telecommunicatie - Drinkwater. <p>Daarnaast bestaat, afhankelijk van het type zaak, een afhankelijkheid van advocaten, deurwaarders en/of notarissen, tolken en niet in de laatste plaats van partijen. Zowel zij als het gerechtelijke personeel is afhankelijk van de sector Transport om op de "rechtbank" te komen.</p>

7. Overzicht van de partners binnen de sector	Welke partners/typen/bedrijven/organisaties vallen binnen de sector? Binnen de sector Rechtsorde vallen het Openbaar Ministerie (OM), de Raad voor de Rechtspraak, de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de (parket)politie. Daarnaast bestaat een afhankelijkheid van de sector openbaar bestuur (besluitvorming), de sector openbare orde en veiligheid en van advocaten, deurwaarders en/of notarissen, tolken en niet in de laatste plaats van partijen.
--	--

Onderwerp	Gezondheidszorg
1. Inleiding	<p>Wat betekent de sector voor Nederland?</p> <p>De sector vervult een cruciale rol in de maatschappij. In de eerste plaats in ‘normale’ situaties door het behandelen van patiënten en het verzorgen van een zeer groot deel van de acute zorg. Bij rampen en crisissituaties is deze maatschappelijke rol nog veel belangrijker door een toegenomen behoefte aan medische zorg (opschaling). Het niet functioneren van de sector heeft dus veel maatschappelijke schade tot gevolg. Op onderdelen, in beperkte mate, is er ook sprake van het werken met gevaarlijke stoffen en gassen, waarbij met name de ziekenhuizen met nucleaire geneeskunde van belang zijn.</p> <p>Wat is de omvang van de sector?</p> <p>De sector kent: 84 algemene ziekenhuizen 60 categorale ziekenhuizen (revalidatie-, kanker en audiologische centra). De totale omzet is ongeveer 12 miljard euro per jaar. Welke initiatieven lopen er? Geen</p>
2. Visie van de sector	<p>Wat is de visie van de sector op veiligheid?</p> <p>Geen expliciete visie, wel een doelstelling.</p>
3. Doelstellingen	<p>Welke doelstellingen streeft de sector na en wat zijn de belangrijkste thema’s in relatie tot de maatschappelijke veiligheid?</p> <p>Het meerjarenbeleid van de NVZ is gericht op betere positionering van de ziekenhuizen in de bredere setting van rampenopvang (gemeenten, politie en brandweer). Over het algemeen geldt dat ziekenhuizen belangrijke en extra taken hebben binnen de rampenopvang. Bestuurlijk is deze positie vaak niet terug te vinden.</p>

4. Prioriteiten	<p>Welke onderwerpen/projecten hebben binnen de sector de hoogste prioriteit en waarom?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemeen: De NVZ bevordert bij haar leden de aandacht voor de rampenopvangplannen van de ziekenhuizen zelf (ZiROP) en de praktische uitwerking daarvan in Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO). - Regionaal Veiligheidsbeleid (Wet op de Veiligheidsregio's; allen daar waar het gaat om de rol van de witte kolom, specifiek de ziekenhuizen). - SOVI-overleg (structureel lid) - (Griep)pandemie - Beveiliging van Chemische, Biologische, Radioactieve en Nucleaire stoffen (CBRN).
5. Uitdagingen	<p>Welke problemen ziet de sector voor zich om uitvoering aan de doelstellingen en prioriteiten te geven?</p> <p>Veiligheid op nationaal niveau is niet de core-business van ziekenhuizen terwijl het wel een heel belangrijk onderwerp is en de witte kolom, maar met name de ziekenhuizen, belangrijke taken hebben bij de voorbereiding en operationeel in opschaling. Het is een prioriteit van de sector om de ziekenhuizen de middelen (financieel, regulering et cetera) te geven om die taken excellent te kunnen uitvoeren. Dat is nu nog niet het geval.</p>
6. Afhankelijkheden	<p>Wat zijn de hoofdlijnen van de afhankelijkheden die de sector kent van andere sectoren en wat is de samenhang daartussen?</p> <p>Met name afhankelijkheden van de GHOR. In breder context natuurlijk van alle partijen binnen de witte kolom. Per regio zijn deze georganiseerd in ROAZ-en (Reg Overleg Acute Zorg) conform de WTZi (Wet Toelating Zorginstellingen).</p>
7. Overzicht van de partners binnen de sector	<p>Welke partners/types/bedrijven/organisaties vallen binnen de sector?</p> <p>Ziekenhuizen (inclusief categoriaal en revalidatie, exclusief Academische Centra).</p>